T.B.M.M.
YENİ PARTİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 22 Ekim 2026
Sayı: 1489

52008

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda belirtilen sorularımın, Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı tarafından Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 21.10.2026

Av. Mahmut TANAL
YENİ Parti Şanlıurfa Milletvekili

Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından 2025 üretim yılından itibaren uygulanan tarımsal üretim planlamasıyla verimliliğin artırılması, üreticilerin gelirlerinin korunması ve ürün arzında dengenin sağlanması hedeflenmiştir. Ancak TÜİK verilerine göre 2025 yılında tahıl ve diğer bitkisel ürünlerin üretimi %9, sebze üretimi %0,9, meyve, içecek ve baharat bitkileri üretimi ise %30,9 azalmıştır.

Bakanlığın 2026 yılı ilk üretim tahminlerinde de dane mısırda %5,9, kuru fasulyede %15 ve kuru soğanda %13,5 üretim düşüşü öngörülmektedir. Ayrıca Ağustos 2026 itibarıyla tarımsal girdi fiyatlarındaki yıllık artış %30,28'e ulaşmıştır. Bu veriler karşısında üretim planlamasının somut sonuçlarının, üreticinin maliyet ve gelir durumunun, arz güvenliğine ilişkin tedbirlerin açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Anayasa'nın 45'inci maddesi ile 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun 7'nci maddesi, tarımsal üretimin planlanması ve üreticilerin korunmasına ilişkin kamu sorumluluğunu düzenlemektedir. Bu kapsamda belirlenen hedeflerin gerçekleşmelerle karşılaştırılması ve alınan tedbirlerin sonuçlarının denetlenmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1. Tarımsal üretim planlaması uygulanmasına rağmen 2025 yılında temel bitkisel ürün gruplarında yaşanan üretim düşüşlerinin nedenleri Bakanlığınızca nasıl tespit edilmiştir? Kuraklık, don ve diğer olumsuz koşullar karşısında alınan önlemler hangi ürünlerde yetersiz kalmıştır? Bu eksikliklerin giderilmesi için hangi kararlar alınmıştır?

2. 2025 ve 2026 üretim yılları için belirlenen ürün bazlı üretim hedefleri ile 2025 yılı gerçekleşmeleri ve 2026 yılı mevcut tahminleri arasındaki farklar nelerdir? Özellikle mısır, kuru fasulye ve kuru soğanda öngörülen düşüşlere karşı hangi somut önlemler alınmıştır? Hedef sapmalarından sorumlu planlama birimleri hangi değerlendirmeleri yapmıştır?

3. 2021–2025 döneminde buğday, arpa, mısır, pamuk, ayçiçeği, mercimek ve temel sebze ürünlerinde dekara verim, üretim maliyeti ve üreticinin net kazancı nasıl değişmiştir? 2026 yılına ilişkin mevcut analizler nelerdir? Verimin arttığı hâlde üreticinin reel kazancının azaldığı ürünler bulunmakta mıdır?

4. Üretim planlaması kapsamında ekim alanı veya ürün tercihini değiştiren kaç çiftçi bulunmaktadır? Bu üreticilerin gelirlerinde meydana gelen değişim izlenmiş midir? Gelir kaybı tespit edilen üreticilere sağlanan destekler, karşılanamayan başvurular ve bunlara ilişkin gerekçeler nelerdir?

5. Küçük ve parçalı tarım işletmelerinin ortak makine kullanımı, modern üretim teknolojileri ve tarımsal danışmanlık hizmetlerine erişimi için 2021–2025 döneminde ne kadar kaynak kullanılmıştır? Kaç üreticiye ulaşılmış, desteklenen işletmelerde birim üretim maliyeti ve verimlilik bakımından hangi ölçülebilir sonuçlar alınmıştır?

6. Su kısıtı bulunan tarım havzalarında üretim planlamasıyla hangi ürünlerin ekim alanları azaltılmış, hangileri artırılmıştır? Bu değişikliklerle ne kadar su tasarrufu ve üretici geliri sağlandığı ölçülmüş müdür? Su tüketimindeki azalmayla birlikte ürün çeşitliliği ve gelir hedeflerinin karşılanamadığı havzalar hangileridir?

7. Üretim planlamasına rağmen 2025 yılında ve 2026 yılının tamamlanan döneminde hangi ürünlerde arz açığı veya pazarlanamayan arz fazlası tespit edilmiştir? Bunlar hakkında ilk uyarılar hangi tarihlerde yapılmış, hangi müdahale kararları alınmıştır? Müdahalelere rağmen sorunun devam ettiği ürünlerde alınmayan veya geciken tedbirlerin gerekçeleri nelerdir?

8. Bakanlığınızın 2027–2029 bitkisel üretim planlamasında, önceki dönemlerde karşılanamayan üretim, verimlilik, su tasarrufu ve üretici geliri hedeflerinin giderilmesi için hangi somut değişiklikler öngörülmektedir? Ürün ve havza bazında sayısal hedefler, ayrılan kaynaklar, sorumlu birimler ve gerçekleşmelerin kamuoyuna açıklanacağı tarihler nelerdir?